

■ 1,000 Tiểu thế giới hình thành một **Tiểu thiên thế giới** (Sahaslokadhātu hay Culaslokadhātu). 1.000 cõi Sơ thiên thiên có được một cõi Nhị thiên thiên (Một tiểu thiên thế giới có được một cõi Nhị thiên)

■ 1,000 Tiểu thiên thế giới hình thành một **Trung thiên thế giới** (Dvisahaslokadhātu hay Majjhimaslokadhātu). 1.000 cõi Nhị thiên thiên có được một cõi Tam thiên thiên (Một Trung thiên thế giới có được một cõi Tam thiên).

■ 1,000 Trung thiên thế giới hình thành một **Đại thiên thế giới** (Sahaslokadhātu hay Mahāsahaslokadhātu). 1.000 cõi Tam thiên thiên có được một cõi Tứ thiên thiên (Một Đại thiên thế giới có được một cõi Tứ thiên).

E- KẾT LUẬN:

Chi tiết trong việc mô tả sinh hoạt từng cõi thật không nhiều và chưa đủ để có thể đi đến một kết luận chi tiết và "khoa học" nào. Tuy nhiên ngày nay càng ngày càng có nhiều những bằng cứ và những chuyện thật để minh chứng hùng hồn rằng chết không phải là hết. Và cũng để khẳng định rằng sau khi chết chúng ta còn có một cõi để đi về.

Hãy quan sát chung quanh chúng ta. Thế giới vĩ mô - to lớn như những Thiên hà, Ngân hà, Thái dương hệ, Mặt trời, các tinh tú,... rồi đến thế giới vi mô - như cỏ cây, côn trùng, nấm, vi sinh, siêu vi trùng,... - đều có những trật tự, sắp xếp hoàn hảo để sinh tồn và phát triển. Hoàn hảo đến con người không thể có thể ngờ đến được. Để tạo nên một trái hồng, thiên nhiên cho chúng ta có một cây hồng nhỏ nhắn. Để tạo nên một trái hồng đó, con người phải huy động cả một đô thị máy móc.

Như vậy chúng ta thấy Ngài "Thượng đế", tạm dùng từ như thế, khi cấu tạo muôn vật Ngài đã không bỏ sót một chi tiết nhỏ nào, tất cả đều hoàn hảo trong trật tự, công bằng và từ ái. Như vậy thật hợp lý hay chẳng khi có một người cả đời làm ác, gây muôn vàn khổ đau cho đồng loại, sau khi chết, mọi việc chấm dứt để lại đàng sau hận oán ngất trời? Một trường hợp khác, có một người, cả đời tận tụy hy sinh vì người khác, sau khi chết, mọi việc cũng chấm dứt và hết tất cả, để lại đàng sau biết bao thương tiếc và ước mong?

Nếu quả thật chết là hết tất cả thì chẳng có chút công bình nào cho cả hai trường hợp trên.

Có thể nào "Thượng đế" lại quên những chi tiết quan trọng như thế mà lại không bỏ sót một chi tiết nhỏ bằng một phần triệu mi-li-mét trong cơ cấu tế bào?

Thượng đế toàn năng, giàu lòng bi mẫn và công bằng có thể nào chẳng chứa một cơ hội nhỏ cho một người để làm lại cuộc đời sau khi người ấy đã hoàn toàn hối lỗi?

Thượng đế toàn năng, giàu lòng bi mẫn và công bằng có thể nào chẳng chứa một cơ hội nhỏ cho một người có thể thăng tiến về mặt tâm linh mà cuộc đời ngắn ngủi người ấy không thể nào có thể lĩnh ngộ và thực hiện cho hết được?

Nếu giải pháp cho những vấn đề như vậy không thể nào thiếu được đối với một đấng toàn năng-toàn trí và đầy lòng từ bi bác ái thì chết chưa phải là hết.

Vậy thì còn có những con đường thăng tiến và tiếp nối, và chẳng phải chỉ có một kiếp hay hai ba kiếp mà là một chuỗi vô lượng kiếp sống, tạo nên vô lượng cơ hội để tâm linh thăng tiến từ thô bản đến thanh tịnh hoàn toàn. Từ những chuỗi dài đó, mỗi kiếp sống là một lớp học. Lớp học ấy là nơi chúng ta học tập, rèn luyện để ngày càng trở nên thanh tịnh toàn hảo. Và lần bước trên con đường ấy chính là tiến trình giác ngộ, là thanh tịnh đạo hay còn có thể gọi là tiến trình tu chứng (path of purification or path of enlightenment).

Nhìn và hiểu được như thật thế nào là Dục giới, Sắc giới và Vô sắc giới, thọ mạng từng cõi giới một và chuỗi dài tiến trình giác ngộ, chúng ta mới có thể cảm thông được Tuệ Trung Thượng sĩ khi Ngài nói thơ rằng "*Sống chết bực nhau chửi ta vẫn không màng*".

Nhìn và hiểu được thế nào là Dục giới, thế nào là Sắc giới, thế nào là Vô sắc giới cùng những yêu cầu phải có của từng cõi, chắc chắn chúng ta sẽ biết được chính chúng ta cần phải tự thanh tịnh hóa bản thân mình như thế nào để có thể đi từ Dục giới vào Sắc giới hay Vô sắc giới hoặc thoát ra ngoài Tam giới để vào cõi Niết bàn tịch tĩnh, vĩnh viễn không còn tái sinh nữa! Khái quát về những điều này chúng ta cũng thấy được rõ ràng tại sao Đức Phật chúng ta lại thọ ký cho một Bồ tát rằng "*vô lượng kiếp về sau ông sẽ thành Phật hiệu là...*" mà không nói rằng kiếp tới, hay năm mươi kiếp nữa, một trăm kiếp nữa. Phải là vô lượng kiếp! Nhiều không đếm xiết! Để có thể đảm bảo hoàn hảo một tâm linh không còn sót một mảy may vi tế ô trước.